

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

искусству и культуре. Призывая к искренности и гармонии, культура во все времена истории была универсальным языком межнационального общения. Ведь невозможно торжество цивилизации там, где отсутствуют духовные ценности и высокий гуманизм. Мы должны стать нацией с общими культурными ценностями и гармоничной языковой средой, нацией, не обращенной в прошлое, а устремленной в будущее. И сегодня в стране назрела необходимость перевода алфавита казахского языка на латиницу для полноценного сосуществования в мировом пространстве.

Программа «Рухани жанғыру» определяет патриотическое направление, выраженный в любви к родной земле, ее культуре, обычаям и традициям казахского народа. Чтобы наша Республика стала процветающей, конкурентоспособной страной, мы должны привить подрастающему поколению – уважение к историческим традициям, культуре родной земли, духовной культуре.

Список использованных источников:

1. М.Жумабаев // Бурабаев М.С. Общественная мысль Казахстана в 1917 – 1940 гг. – Алма – Ата: Ғылым, 1991.
2. Послание Президента РК Н.А.Назарбаева «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность», 31 января 2017 года
3. Газета «Егемен Қазақстан» программная статья Главы государства «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру», 12 апреля 2017 года

ӘӘЖ 93/94

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ИСЛАМҒА ҚАРСЫ РЕПРЕССИЯ (1917 – 1929 ЖЖ.)

Каирбаев Бокетай Амангельдинович

boketay@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ,
Тарих факультетінің 2 курс магистранты
Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі - К.И. Искакова

Бүгінгі аталып өтетін тақырыпқа сай кеңестік дәуірде ислам діні ауыр эволюциядан өтті. Неліктен бұл Кеңестік саяси машина діндермен соншалықты қатаң байланыс ұстады, әсіресе Исламмен, деген сұрақтың жауабы: жаңа құрылған Кеңестік үкімет идеологиясының қызыққан принциптері мүлде басқа болды. Және діндерді, соның ішінде Исламды капитализмнің ойлап шығарған басқару құралы деп ойлады. Мәселен, мұсылман дінінде саудаға кеңінен рұқсат берілген әрі осы шаруашылыққа шарифат жағынан қолдау көрсетілген. Одан әрі КСРО-ның құрылуында зор рөл атқарған Маркс-Энгельс-Лениндік философия тарапынан дінге деген қарсылық көрініс тауып, оның қоғамдағы рөлін жоюға бағытталды. Және дінге қатысты болған саясаттың бейнесі Кеңестік билікке қарсы болған Уақытша үкіметтің саясатымен қарама-қайшы болды. Бұл анық нәрсе, себебі кез келген саяси күш өз бағдарламасын жау болған жақпен ұқсатпауға тырысады. Яғни Уақытша үкімет дін мен мемлекет арасындағы қатынастар саласын қайта қарауға, дін бостандығын беруге уәде етіп, жоғарыда аталған реформалар мен шаралардың жүзеге асырылуына ешбір соғыс жағдайлары кедергі бола алмайтынын айтты [1, 15 б.]

Мемлекеттік төңкерістен кейін, яғни 1917 жылы 24 қарашада РСФСР Халық Комиссарлар Кеңесі «Ресей және Шығыстың еңбек етуші мұсылмандарына» атты үндеуінде: «...Ендігі уақыттан бастап сіздердің наным-сенімдері мен дәстүрлеріңіз, ұлттық және мәдени

мекемелеріңіз ерікті және егеменді деп жарияланады. Өздеріңіздің ұлттық өмірлеріңізді еркін және тосқауылсыз ұйымдастыра беріңіздер. Сіздердің бұған құқықтарыңыз бар. Біліңіз, сіздердің құқықтарыңыз, Ресейдің басқа да халықтарының құқықтары сияқты революция мен оның органдарының, жұмысшылар кеңесінің, солдат және шаруа депутаттарының бүкіл күшімен қорғалуда» деп, Халық Комиссарлар Кеңесінің төрағасы В.И. Ленин мен Ұлттар мәселесі бойынша халық комиссары И.В. Сталин қол қойған құжатта айтылған. Бірақ бұл лозунгтың түрлері біркелкі, әрі уақыт өтуімен тұрақты емес екенін, қағаз және сөз жүзінде ғана болғанын көреміз. Себебі, бұл лозунгтер жұмысшыларға завод, шаруаларға жер, халықтарға бейбітшілік, ал аш жүргендерге нан алып береміз дегендей болды. Ал оның нәтижесі: зауыттар мен жер мемлекеттікі болып қалып, соғыстар мен аштық өз тоқтауын таппады.

Кеңес үкіметі мұсылман халықтарының діні олардың отбасы институттарында жоғары деңгейде сақталғанын, сол жанұя, туыстық қарым-қатынас дін мен салт-дәстүр, халықтық болмыстың сақталуының қайнар көздері екенін білді.

Сондықтан, бірінші кезекте, дінмен күресу үшін, әсіресе, Исламмен, Орталық Комитет 1917 жылдың желтоқсанында қабылданған «Азаматтық неке, балалар және азаматтық хал актілерін жүргізу туралы» және «Некені бұзу» атты Декреттерге біраз өзгеріс енгізеді[4, 237-240 б.]. Бұл реформаның нәтижесінде, ер адамдар 18 жастан бастап, ал әйелдер 16 жастап бастап неке қия алуға құқылы болды. Алайда, Қазақстан территориясында ерте жастап бастап үйлендіру, бесік құда болу дәстүрі сақталады. Соған қоса, шариғатқа сай некелер(никах) де жүзеге асырылып отырды.

Кеңестік Үкімет басшылықтың алғашқы жылдарында діни репрессияларын қабылданған заңдық актілермен, реформалар, декреттермен бастады. Оның тағы бір мысалы: 1917 жылы 2 қарашада Халық Комиссарлар Кеңесі «Ресей халықтары құқықтарының Декларациясын» қабылдады. Сол бойынша, «ұлттық және ұлттық-діни ерешеліктер мен шектеулерге» тыйым салынды. 1918 жылы қабылданған «Ар-ождан еркіндігі туралы» Декрет тек формалды түрде ғана болды, себебі, діни мекемелер заңды тұлға ретінде қарастырылмады. Заңды тұлға ретінде танылмағаннан кейін олардың заңды дәрежесі болмады, сол үшін агитациялық жұмыстар, ағартушылық шаралар, діни сипаттағы әдебиеттің тарату дегенге күші болмады[5, 19 б.].

Негізі, Патша үкіметін құлатып, билікке келген Кеңестік Социалистік Үкімет дін, наным-сенім деген рухани құндылықтарға барынша нейтралитет көрсетуге тырысты, ал кейін оны мүлде мемлекеттен бөлек деп жария етті. Өз саясаты мен идеологиясын халыққа насихаттау мақсатында «дін иелерімен» келісімдерге келіп отырды. Бұл үдеріске бірден-бір дәлел: 1918 жылдың 20 қаңтарында қабылданған «Мемлекет пен шіркеудің және мектеп пен шіркеудің бір-бірінен бөлектенуі туралы» Декрет. Сондықтан өткен ғасырдың 20 жылдарында мемлекет діндерге деген нейтралитет бар екенін көрсетті, алайда дін уағыздауға тыйым салынды. Халық комиссариатымен құрылған, төрағалық орындары Семей, Верныйда болған Мұсылмандық социалистік комиссариат дінге жақын адамдарды тартып, оларға дінді үйретпей, уағыздамай, социалистік идеяларды уағыздаумен болды. Қайткенмен де, бұл комиссариаттың қолдауымен 1918 жылы жұма күні демалыс күні деп енгізілсе, 1919 жылы Құрбан айт мейрамын тойлауға рұқсат етілді. Бірақ бір жылдан кейін, 1920 жылы, Халық Комиссариаты дінге, соның ішінде Исламға, деген саясатты қатайтып жіберді[5, 9 б.]. Декреттің негізінде, мұсылман ұйымдарына қатысты бар мүлік халықтың мұрасы болып саналып, мемлекетке көшті, мектептерде дінді үйрету сабақтары жабылды. Тіркеуден өтпеген діни қызметкерлер «босқын молдалар», «босқын діни қызметкерлер», «алаяқ молдалар» деп аталды. Ал қазақ ауылдарындағы молдалар, дінді жетік білетін имамдардың тіркеуден өтпегендері анық, сондықтан осыны желеу етіп, кеңестік мемлекет дінге қарсы саясатын бастады. «Әрбір ауылдағы бір молда – бір мешіт» принципі жергілікті қазақтарға қай жағынан болса да жақпады. Өйткені, сол молдалар жаназа өткізу, сүндетке отырғызу шараларын өткізгендіктен, халық оларға өте мұқтаж болатын. Ал жаппай түрде мешіт, молдаларды қысқарту діни мәдениеттің құлдырауына сөзсіз залалын тигізе

бастады. Сондықтан молдалар санының жетіспеуі бірден байқалып, жергілікті ауылдардағы рухани өмірге әсерін тигізді. Қайткенмен де, молдалардың санына қарағанда мешіттер санының жағдайы қуанарлық жағдайда болды. А. Беннигсеннің айтуынша, «әр мешітке саны 90 мың адам келетін». Жоғарыда айтылған ««Ар-намыс еркіндігі туралы» декрет бойынша, әр адам қалағанынша кез келген дінді уағыздай алады, алайда бұл тек қағаз жүзінде ғана. 1919 жылдан бастап биліктегі Коммунистік партия ашық түрде өзінің мақсаты ретінде «діни көзқарастарды жокқа шығару» екенін белгіледі [7, 19 б.].

Тарихы тереңде жатқан қалыңмал беру дәстүріне 1921 жылы, 1924 жылы Ислам дініне сай бір әйелден көп әйел алу және әйелді күштеп тұрмысқа беруге тыйым салынды [8, 15-20 б.]. Бірақ, Кеңес үкіметі басшылығы капиталистік мемлекеттерге ұқсамаймыз деген күннің өзінде сол Еуропа елдері сияқты ойлайтынын көрсетті. Себебі, асыл дініміз Исламда «Көпәйел алу» деген жоқ, мұсылман ер адамда ең көп дегенде 4 әйел алу құқығы ғана бар. Ал «Көп» және «4» деген бір емес, адам баласы «көп» дегенде «10,20» деп түсінеді. Осыны ескеру керек. Соның өзінде, көп жағдайда қазақтар 2 әйел алумен шектеліп отырды. Және бұл шариғи жолмен некелесу бабы жергілікті әдет-ғұрыппен араласып, өзіндік бір заңдылыққа айналды. Мәселен: жағдайы бар, дәулетті қазақтың ер адамы бірінші әйел – «Бәйбіше», ал екінші әйелі – «тоқал» алу үдерісі көптеп байқалады. Ал мұндай діни-дәстүрлі құбылысты сақтауды, әрі еліне демографиялық-экономикалық пайда әкелуді Кеңестік үкімет жокқа шығарып, соған қоса бұл құбылысты «артта қалушылық», «айуандық», «надандық» деп бағалады. Және 1924 жылы шығарылған келеңсіз реформаның өзінде де қателік бар. Мысалы, қазақ халқында «әйелді зорлап, күшпен тұрмысқа беру» салты мүлде болмады десек те болады, әрине, кейбір надандыққа батқан адамдарды немесе мәжбүр болған жағдайларды есептемесек. «Әйелді зорлап, күшпен тұрмысқа беруге» тыйым салу заңының орынсыз екенін байқаймыз.

Биліктің дінге қарсы күресі ойлағандай нәтиже бере бермегенін байқалады. Халық арасында, оның ішінде ұлттық аймақтарда, діншілдіктің сақталуы туралы фактілер кездеседі. Бұл жағдай кейбір партиялық қызметкерлердің арасында да орын алған. Мысалы, Қазақстанда Сыр-Дария губерниялық бакылау комиссияның ауылдық партия ошақтарын тексеру нәтижесі туралы анықтамасында РК(б)П-ның барлық мүшелерінің діншіл болып шыққаны жазылды. «Құдайға сенесің бе?» деген сұраққа мүшелердің біреуі «Біз барлығымыз сенеміз, мешітке барамыз, бізге намаз оқуға ешкім тыйым салған жоқ... Парткомды сыйлаймыз, Құдайды да тастамаймыз. Құдайын ұмытқан оңбайды. Менің ойымша, Ленин де Құдайды сыйлаған...» деп жауап берген. Ал, Оңтүстік аудандарда шариғат соттары сақталды. 1922 жылы 18 мамырда РК(б)П ОК-нің «Түркістан-Бұхара істері туралы» қаулы жарияланды. Қаулы бойынша вакуфтық жерлер бұрынғы иелеріне, яғни мешіт пен медреселерге қайтарылып, қазы мен билер соты қалпына келтірілді. Олардың құзырында неке, мирас, мүлік, асырауға алу туралы істер болды. Қазылар сотында қаралатын істер 1922 ж. РКФСР Қылмыстық кодексінің баптарына сәйкес қаралуға тиіс болды. Бірақ іс жүзінде шариғат пен адат негіздері жиі қолданылды [9]. Демек, мұсылман діні азаматтық-құқықтық қатынастар мәселелерін шешуде маңызын жоймағандығы байқалды.

1923-1929 жылдар аралығында ҚазҚСР территориясында түрік жазбасын реформалау мәселесі бойынша Комиссияның белсенді жұмысының нәтижесінде қазақ халқы араб(шағатай) жазуынан латын әрпіне, кейін кириллицаға көшеді. Осындай жұқа әрі тиянақты саясаттың арқасында КСРО басшылығы жергілікті халықты өз дінінен алшақтатуға үлкен қадам жасады. Жазбадағы трансформация, мешіттердің жабылуы Қасиетті Құран мен Мұхаммед пайғамбардың сүннетін халыққа жеткізуші имамдардың рөлінің төмендеуіне әкеп соқтырды. Кириллицаға көшу науқаны орыстандыру саясаты мақсатында емес, Исламның беделін құлату мақсатында жүргізілді. Себебі Грузия мен армян жазулары еш өзгертусіз болды. Түрлі айдаулар мен қысымдарға қарамастан діни салт-жоралар имамдармен бірге құпия түрде өткізілген болатын. Билік басындағы коммунистік идеология діндерге келгенде атеистік көзқарас танытатын.

Мемлекет жағынан болған тұрақты және қатаң бақылау, сонымен қатар тоталитарлық қудалаулар халықтың мұсылмандану үдерісін теріске айналдырды. Елде мешіттер, медреселер жабылып, атеистік көзқарастар толығымен қалыптасып, діни ерекшеліктері мейрамдар сынға алынып, мерекелер тыйым салынды, қажылық орындайтын мұсылмандар азайып, керісінше, дінге деген жайбарақат көзқарас қалыптасты [10, 45 б.].

1923 жылы 8 ақпанда үкіметтің «Діни бірлестіктерді тіркеу туралы» Декреті, 1929 жылы 8 сәуірде «Діни бірлестіктер туралы» қаулысы қабылданды [11, 72-86 б.]. Соңғы қаулы өкіметтің дін саласындағы саясатының сипатын өзгертті. Шіркеу мен мешіттер жаппай жабыла бастады. Мектептер мен мешіттерде діни ілімді оқытуға тыйым салынып, арнайы мектептер жұмысын тоқтатты. Діни салтқа табынушылар есепте тұрып, қамау, а алынғанға дейін олар отбасыларымен бірге ПХҚ бақылауында болды. Оған қоса сондарын аңду, бұйрық орындалғанға дейін тінту шаралары пайданылды. Есепте тұрған діни қызметкерлер сайлау және сайлану құқықтарынан айырылды [12].

«Дін – халық апиыны» деген ұстаныммен басталған Кеңестік басшылықтың дінге қатысты саясаты мен көзқарастары биліктің алғашқы кезеңінің өзінде-ақ көптеген қарсылық шараларын жүргізді. Кеңестік заңнаманың шығарған жұмысының нәтижесінде: дін мемлекеттен мүлде бөлінді, білім беру саласында дін рөлі төмендеді, саяси-қоғамдық қызметпен айналысқандарға дін уағыздауға мүлде тосқауыл қойылды, дін иелері мен қызметкерлері қудаланып, мешіт мүлкі тәркіленді, діни салттарды өткізу қиындай түсті, репрессияға ұшырағандар көп болды. Қысқасы, сол кездегі Қазақстан да діни реформалар жүргізілу барысында діни, ұлттық, әдет-ғұрыптық құндылықтардан айырыла бастады. Қазақ жерінде дәстүрлі ислам кең тарағандықтан мұсылман халқының қолдауын қамтамасыз еті мақсатында коммунизм мен шарифаттың ұқсастығы туралы идея насихатталды. Яғни, кеңес билігі большевизм идеясын кеңінен тарату үшін мұсылман дін басылар көмегін пайдаланды. Мұсылман дін басылары тарапынан «Кеңес билігі үшін, Шарифат үшін!» атты ұрандар айтылды. Мұндай келеңсіз саясат бойында діни мен ұлттық болмысына деген намысы мен сүйіспеншілігі бар қарапайым халыққа жақпаған. 1917-1930 жылдар аралығындағы Кеңес өкіметінің Қазақстандағы исламға қарсы саясат ашық қарсыласу түрінде емес, сақтық, жанама сипатта асырылғанымен, көп ұзамай қатайған күреске ұласты.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Хрестоматия по истории России 1917-1940 / сост. М.Е. Главацкий и др.; под ред. М.Е. Главацкого. – М.: Аспект Пресс, 1995. – 2-е изд., перераб. и доп. – 448 с.
2. Декреты Советской власти: 25 октября 1917 г. – 16 марта 1918 г. – М.: Политиздат, 1957. – Т.1. – 626 с.
3. Ауанасова Б.М. История эволюции религиозных отношений в Казахстане (на примере ислама 1941-1991 гг.): автореф. к.и.н. – Уральск, 2007.
4. Ислам в СССР. Особенности процесса секуляризации в республиках Советского Востока.- М.: Мысль, 1983.
5. Ауанасова Б.М. История эволюции религиозных отношений в Казахстане (на примере ислама 1941-1991 гг.): автореф. к.и.н. – Уральск, 2007.
6. Мустафина Р.М. Представления, культуры, обряды у казахов(в контексте бытового ислама в Южном Казахстане в конце XIX-XX веков). – Алма-Ата: Қазақ университеті, 1992. – 176 с.
7. Аширов Н. Эволюция ислама в СССР. – М.: Политиздат, 1972. – 152 с.
8. История Казахской ССР (с древнейших времен до наших дней). В 5-ти томах. Алма-Ата: Наука Каз ССР, 1981. – Т. 5. – 696 с.
9. Законодательство о религиозных культурах/ сост. Гольст Г.Р., Новчин Д.М.; под общ. ред.: Куроедов В.А., Панкратова А.С. – М., 1969. – 262 с.

10. Романовская В.Б. Правовые аспекты взаимоотношений Советского государства и конфессий.

ӘОЖ 93/94

**1941 ЖЫЛЫ ЖАЛПАҚТАЛДА ҚҰРЫЛҒАН АНТИКЕҢЕСТІК
«ҚАЗАҚ ХАЛҚЫН ҚОРҒАУШЫЛАР ОДАҒЫ» ҰЙЫМЫ**

Кашапова Айкөркем Нұрланқызы

Korkemym@mail.ru

Мұратова Айару Ерланқызы

Muratova.9797@bk.ru

Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, «Тарих» мамандығының
3 курс студенттері, Орал, Қазақстан.
Ғылыми жетекшісі – Б.С.Боранбаева

1943 жылы Орал қаласындағы НКВД түрмесінде он тоғыз жасында оққа байланған Ғ.Әнесов – мемлекеттік деңгейде әлі толық тарихи бағасын алып үлгермеген жас боздақ. Қазақ тарихына есімін алтын әріптермен қашаған Қазақстан Республикасының Халыққаһарманы Қ.Рысқұлбековпен тағдырлас Ғ.Әнесов тұлғасы соңғы жылдары жұртшылықтың назарын өзіне аудара бастады. Әзірше көңілге медеу болары жалындаған жас жетекші Ғ.Әнесов негізін қалаған «Қазақ халқын қорғаушылар одағы» туралы қысқаша мәліметтің ҚР Білім және ғылым министрлігі бекіткен мектеп оқулығына енуі [1, 64-65 бб.].

Батыс Қазақстан облысы көлемінде белгілі болған бұл оқиғаны республика жұртшылығы әлі толық біле бермейді. Ұлы Отан соғысы басталардан сәл ғана бұрын Батыс Қазақстан облысының Жалпақтал ауданында «Қазақ халқын қорғаушылар одағы» деген атпен антикеңестік мақсатта құрылған жасырын ұйым жеті ай өмір сүрген. Арасында Орал педагогикалық институтының 6 студенті болған бұл жастар ұйымының саны 14 еді: 17 мен 23 жас арасындағы балғын боздақтардың бәрі де кейін ұсталып, сотталды. Сол кезде осы ұйымның басшысы Ғұбайдолла Әнесов небәрі 17 жаста еді. Ол 1943 жылы 19 жасында Орал қаласындағы НКВД түрмесінде атылған. Қылышынан қан тамған Қызыл империяға қарсы көзсіз ерлікке барған оғландардың есімін елі, ұрпағы ұмытпауы тиіс. Олар: Ғұбайдолла (Ғұбаш) Әнесов, Сейітқали Бажекенов, Сатқали Молдағалиев, Ғұмар Тұрымов, Сайдолла Шорабаев, Мұхамбетжан Нұралин, Иғали Мұхамбетқалиев, Мәзап Әлиев, Мәннап Ахметов, Камал Мақұлбаев, Сүндетқали Қаражанов, Өтеген Аманов, Қайырғали Сапаралин, Иманғали Насыров.

Еліміз тәуелсіздігінің арқасында ғана, бұл антикеңестік ұйым туралы зерттеу еңбектер мен ұйым мүшелерінің естеліктері жариялана бастады. Мәселен, 1992 жылы «Жас қазақ» газетінің 28 мамырдағы санында тілші Ғалым Жайлыбаевтың аталған ұйымның белсенді мүшелерінің бірі С.Бажекеновпен арадағы сұхбаты жарық көрді [2].

1995 жылы белгілі журналист Аманкелді Шахин «Орал өңірі» газетінің үш санында «Жалпақталдағы жасырын жастар ұйымы сталиндік репрессияға ұшырап еді» деген көлемді мақаласын жариялады. Кейін, А.Шахин бұрын газет бетінде жарияланған өз зерттеулерін топтастырып, «Сол бір сүргін» [3] атты деректі-публицистикалық еңбегін жалпақ жұртқа ұсынды. Сондай-ақ Орал өңірінде құрылған антикеңестік құпия ұйым жұмыс жасағандығын республика жұртшылығына таныстыру мақсатында жазған жергілікті журналист Т.Құсайынның жазған шағын мақаласы жарияланды [4]. Ал, А.Тасымбековтың «Заң» газетінде жазған шағын мақаласында зерттеуші А.Шахиннің жариялаған тергеу хаттамаларынан мәліметтер келтірген [5]. Тарихшы ғалым Ж.Жақсығалиевтың антикеңестік құпия ұйымның құрылуы және оның